

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome

Meistaru iela 10, Rīga, LV-1050, tālr. 27343432, e-pasts seplp@seplp.lv, www.seplp.lv

Rīgā, 21.02.2023. Nr. 5/6-3

Atzinums par [..] vēstuli par LR1 raidījuma “Labrīt” [..] izskanējušu nepatiesu informāciju

2023. gada 9. februārī sabiedrisko mediju ombuds Anda Rožukalne saņēma Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes (turpmāk – SEPLP) pārdresētu [..] vēstuli par LR1 [..] raidījumā “Labrīt” izskanējušu informāciju.

Vēstule sākotnēji bija adresēta Latvijas Radio valdes priekšsēdētājai Unai Klapkalnei un Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes priekšsēdētājam Jānim Siksnim. Padome šo vēstuli pārdresējusi sabiedrisko mediju ombudam.

Tā kā [..] uzskata, ka LR raidījumā nav izskanējusi patiesa informācija, pieļauju, ka iesniegums attiecas uz sabiedrisko mediju redakcionālo vadlīniju principiem, tāpēc atbilst Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likumā noteiktajām sabiedrisko mediju ombuda funkcijām.

Lai veidotu atzinumu, ombuds no 9. februāra līdz 21. februārim iepazīs ar materiāliem, kas saistīti ar vēstulē aprakstīto situāciju, iesniegumā minēto [..] raidījumu un tā atspoguļojumu LSM. lv platformā, kā arī 09.02.2023. Latvijas Radio (LR) galvenajai redaktorei Anitai Braunai un konkrētā raidījuma veidotājiem nosūtīja

ombuda vēstuli Nr. 9/6-2, kurā uzdeva jautājumus par raidījuma veidošanas principiem un [...] pārmētumiem un to pamatotību.

Izvērtējot iesniegumu, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Anda

Rožukalne

konstatē:

[1] Vēstulē, ko 2023. gada 7. februārī saņēma SEPLP un kas vēlāk tika pāradresēta ombudam [...] apgalvo, ka [...] raidījumā ir nepatiesi apvainots sabiedrības maldināšanā, sniedzot no konteksta izrautu informāciju. Vēstulei pievienota atsauce uz zinātnieka publikāciju, kā arī saite uz Iesniedzēja avotu.

Iesniedzējs uzskata, ka ir nepatiesi apvainots sabiedrības maldināšanā, tāpēc atbilstoši Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 52. pantam prasa viņam dot atbildes tiesības tādā pašā apjomā [...] raidījumā “Labrīt”, lai atspēkotu nepatieso informāciju.

2023. gada 15. februārī ir saņemta vēstule Nr. 32/B2-6.6N, kurā sniegta LR galvenās redaktora Anitas Braunas atbilde uz ombuda jautājumu par vēstuli. 2023. gada 16. februārī ir saņemts arī raidījuma veidotāja skaidrojums.

Izvērtējot konstatēto, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Anda

Rožukalne

secina:

[2] Ombuds ir saņēmis [...] vēstuli, kurā izteikti pārmētumi par nepatiesu apvainošanu sabiedrības maldināšanā, izmantojot no konteksta izvilktu Iesniedzēja teikto, kā rezultātā [...] vēlas iegūt atbildes tiesības šajā pašā raidījumā tādā pašā apjomā kā [...] izskanējušais sižets.

[3] LR galvenā redaktore Anita Brauna, atbildes vēstulē norāda, ka [...] pēc [...] pretenzijas saņemšanas LR ir izvērtējis visus vēstulē izteiktos pārmētumus un ir secināts, ka “minētajā [...] ierakstā nav izskanējusi nepatiesa informācija un līdz ar to nav pamata [...] dot atbildes tiesības raidījumā “Labrīt””.

[4] LR savā izvērtējumā balstījies uz raidījuma veidotāja atbildēm par sižetā izmantoto faktu atlasu un pārbaudi, kā arī žurnālistu saziņu ar [...]. Šīs atbildes adresētas arī sabiedrisko mediju ombudam.

[5] Atbildē raidījuma veidotājs skaidro, kur un kā žurnālisti fiksējuši iespējamus [...] maldinošos apgalvojumus.

[6] Atbildē raidījuma veidotājs arī detalizēti (norādot pētījumus, saites internetā, sociālajos medijos, intervētos avotus) skaidro, kā vairākos līmeņos notikusi faktu pārbaude, kas ļāvusi izdarīt sižetā paustos apgalvojumus.

Atbildē arī norādīts, ka sižeta tapšanas laikā žurnālists divas reizes mēģinājis sazināties ar pašu [...], lai dotu iespēju skaidrot savus izteikumus. “Žurnālists [...] pirms raksta un sižeta tapšanas [...] sazvaniņās ar [...] un lūdza norādīt avotus informācijai [...]. “Gatavojot rakstu, tajā skaitā analizējot avotus, [...] radās papildu jautājumi, tāpēc viņš centās sazvaniņāt [...] arī [...] dienu pirms raksta publicēšanas un sižeta nodošanas,” norāda [...], diemžēl šoreiz [...] nav atbildējis ne uz vienu no trim telefona zvaniem, kā arī nav atbildējis uz tajā pašā dienā nosūtīto telefona īsziņu. “Tas tika arī pateikts LR1 sižetā,” uzsver [...].

[7] Raidījuma veidotājs [...] nepiekrīt, ka raidījumā izskanējusī informācija un apgalvojumi būtu izrauti no konteksta.

[8] [...]

[9] [...]

[10] Izvērtējot visu augstāk minēto, nedz LR galvenā redaktore A. Brauna, nedz raidījuma veidotājs nepiekrīt [...] pārmetumam, ka [...] ir nepamatoti apvainots maldinošas informācijas izplatīšanā. [...] uzsver, ka savā atbildes vēstulē ombudam ar avotiem ir pamatots, kāpēc uzskata, ka “[...] ir maldinājis un turpina maldināt sabiedrību par [...]”. “[...] regulāri publiski izteiktie apgalvojumi neatbilst pasaules [...] gandrīz vienprātīgi secinātajam [...] jomā. [...] šos apgalvojumus turpina izplatīt, neraugoties uz nozares ekspertu viņam pausto (tajā skaitā sociālajos medijos), ka tie ir zinātniski nepamatoti un aplami. Arī savā iesniegumā [...] nav norādījis, kas tieši mūsu sagatavotajā sižetā neatbilst patiesībai. Ņemot vērā, ka [...] tiešā veidā piedalās Latvijas politikas (tajā skaitā [...]) veidošanā, uzskatu, ka medijiem ir pienākums informēt sabiedrību par [...] izteikumu neatbilstību faktiem un zinātniskām atziņām,” uzsver [...].

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Anda Rožukalne

vērs uzmanību:

[11] Sabiedrisko mediju ombuds atzinumus sniedz normatīvo aktu definētajās kompetences robežās un izmantojot sabiedrisko mediju redakcionālās vadlīnijas un

Rīcības un ētikas kodeksu normas, kas attiecas uz profesionālo ētiku un tās ievērošanu redakcionālajos lēmumos un profesionālajās procedūrās, kas veiktas sabiedrisko mediju satura veidošanas procesā. Nedz normatīvie akti, nedz sabiedrisko mediju redakcionālās vadlīnijas un LR Rīcības un ētikas kodekss nedod ombudam tiesības sniegt iesniegumā minēto apstākļu juridisko izvērtējumu, ombuds nevērtē Iesniedzēja uzskatus vai iesniegumā pausto viedokli.

[12] Konstatējot, ka atsevišķi Iesniegumā minētie fakti neattiecas uz [...] raidījumā “Labrīt” izskanējušo [...] sižeta saturu, atzinums attiecas tikai uz LR1 publicēto saturu.

Izvērtējot konstatēto, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Anda

Rožukalne

atzīst:

[13] Publicējot [...] sižetu [...] raidījumā “Labrīt”, nav pārkāpti sabiedrisko mediju redakcionālajās vadlīnijās definētie profesionālās ētikas principi vai LR Rīcības un ētikas kodekss.

Lai ievērotu sabiedrības intereses saņemt patiesu informāciju par nozīmīgiem sabiedriski politiskiem jautājumiem, novērtētu [...] publiskās komunikācijas saturu, iesniegumā minētā sižeta veidošanas gaitā ievērots sabiedrisko mediju redakcionālajās vadlīnijās (tās attiecas arī uz visiem sabiedrisko mediju sadarbības partneriem) minētais, ka “sabiedrisko mediju žurnālists aizstāv sabiedrības intereses attiecībā pret varas pārstāvjiem. Viens no žurnālistikas svarīgākajiem uzdevumiem ir nodrošināt politiskās, ekonomiskās un tiesu varas uzraudzību, tādēļ žurnālistam attiecībās ar varas pārstāvjiem ir jābūt īpaši analītiskiem un kritiskiem.”

Sižeta veidošanas gaitā [...] tika nodrošināta atbildes iespēja, kā to paredz redakcionālo vadlīniju 2.2. punkts: “Ja publikācija, iepriekš sagatavots raidījums vai sižets satur izteiktu kritiku pret kādu personu vai organizāciju, tām ir jādod iespēja atbildēt uz šo kritiku. Ja kritizētā persona nevēlas atbildēt vai nav bijusi sasniedzama, tas auditorijai ir jādara zināms.”

Sabiedrisko mediju redakcionālajās vadlīnijās īpaša uzmanība pievērsta zinātnes atklājumu, zinātnisku pētījumu un to metodoloģijas precīzam atspoguļojumam sabiedrisko mediju saturā. Iesniegumā minētā sižeta veidošanas gaitā ir ievēroti pašregulācijas dokumentos minētie precizitātes un objektivitātes principi, žurnālisti vairākkārt pārbaudījuši Iesniedzēja minētos faktus un dokumentus, kas izmantoti faktu

pamatojumam, kā arī izvēlējušies atbilstošus informācijas avotus, lai novērtētu [..]
izskanējušo informāciju.

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas

līdzekļu ombuds

(*paraksts*)*

Anda Rožukalne

*DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN
SATUR LAIKA ZĪMOGU